

10 духовних святинь Рівненщини

Великий піст – вагомий привід замислитись над вічними цінностями християнства, їх значенням у нашому житті. Храми, монастирі, цілющі джерела – це ті місця, де про духовне думається по-особливому. Ми вибрали для вас 10 духовних святинь Рівненщини, кожна з яких має власну історію. Знайомтесь!

Кожному з нас рано чи пізно трапляються люди, зустріч із якими ділить життя немов би на дві частини – “до” і “після”. Для християн світу – а на планеті Земля їх понад 2 мільярди – в усі часи такою людиною був і є Ісус Христос. Саме від дня народження Ісуса Христа ведуть літосчислення християни, вживаючи звороти “до Різдва Христового” та “після Різдва Христового”. Або, висловлюючись науковою мовою – “до нашої ери” та після “нашої ери”. До гідної зустрічі величного свята Пасхи – Воскресіння Христова – віруючих готує Великий піст. Нагадаємо, що починається він за сім тижнів до Великодня. У 2014 році початок Великого посту припав на 3 березня. А Великдень, нагадаємо, ми святкуватимемо 20 квітня.

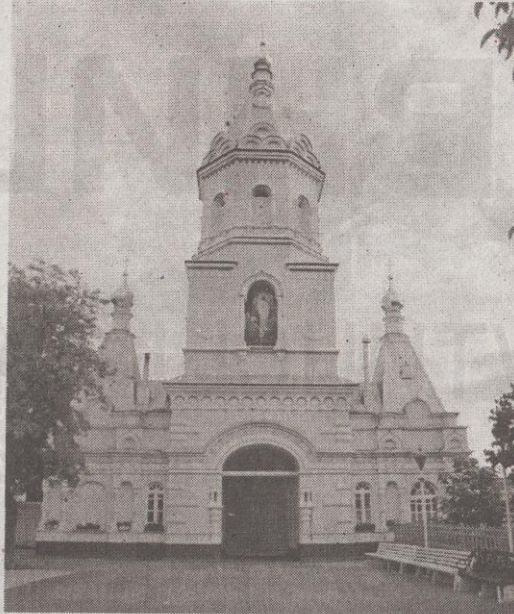
Тож у дні Великого посту дізнаймося більше про деякі духовні святині Рівненщини, їхню історію і сучасність. Дізнаймося – і замислімося ще раз над вічними цінностями християнства, про які по-особливому думається у стінах храмів... А чи не головна з них – це десять заповідей Божих. Адже це – одна із тих підвалин християнського віровчення, які об'єднують усіх християн, незалежно від конфесійної приналежності – і православних, і католиків, і протестантів. Пам'ятаймо, що коли Ісуса запитали, які з цих заповідей він вважає найважливішими, Христос відповів: дві заповіді любові. Одна із них – про любов до Господа, інша – про любов до ближнього свого. У прощальній бесіді Ісус сказав Своїм учням: “Заповідь нову даю вам: щоб ви любили один одного; як Я полюбив вас, так і ви любіть один одного”. і далі продовжив: “З того знатимуть усі, що ви мої ученики, якщо будете мати любов між собою” (Ін. 13, 34–35).

Отож, знайомимось із духовними святинями Рівненщини!

СВЯТО-ПОКРОВСЬКИЙ СОБОР (РІВНЕ)

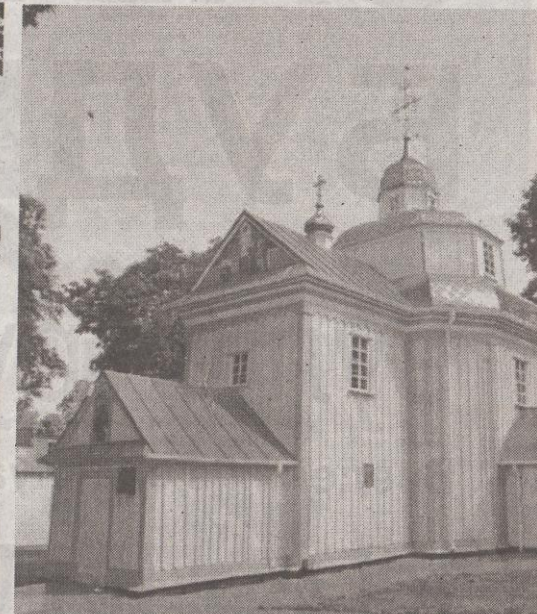
Храм, названий на честь одного з найшанованіших українцями православних празників, Свята Покрови Пресвятої Богородиці, один із найвищих в Україні – 55 метрів. Автор проекту собору – архітектор Віктор Ковальчук. Великий купол храму символізує Ісуса Христа, 12 менших – апостолів.

Наріжний камінь собору заклад у 1990 році тодішній предстоятель Української автокефальної православної церкви па-



КОЛОНА БОЖОЇ МАТЕРІ (РІВНЕ)

Колону встановили у Рівному під час епідемії чуми 1770 року. Згодом відреставрували, коли у місті лютувала холера – і заступництво Божої Матері, за переказами, врятувало місто від мору і вперше, і вдруге. Про колону згадує у своїх творах видатний письменник Володимир Короленко, який з 1866 по 1871 рік навчався у Рівненській гімназії. У той час поряд із



увійшов до числа 20 найвидатніших рівнян усіх часів за версією експертів “ОГО” у рамках проекту “ТОП-20: видатні рівняни”.

У радянські часи Свято-Успенську церкву планували знести, щоб побудувати на її місці гуртожиток текстильного технікуму, але навіть радянська влада не наважилась знищити святиню – протести місцевих жителів узяли до уваги, а гуртожиток побудували поряд.

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ МОНАСТІР (С.ГОРОДОК РІВНЕНСЬКОГО РАЙОНУ)

Про чернече життя у Городку знаходимо відомості ще у літописах XVI століття. На тутешньому острові діяло подвор'я Києво-Печерської Лаври. У часи воєвничого атеїзму майбутня обитель була кістково-туберкульозним санаторієм. У 1991-му занедбану територію колишнього санаторію передали Рівненському єпархіальному управлінню. Майже відразу тут відкрили курси регентів-псаломщиків. І очолити їх





тріарх Мстислав. Наприкінці 1990-х почав діяти нижній храм собору — на честь усіх святих землі Волинської. Освячення верхнього храму собору — на честь Покрови Пресвятої Богородиці — звершив патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет у 2001 році.

На подвір'ї Свято-Покровського собору поховані відомі українські церковні та громадські діячі: митрополит Рівненський і Острозький УПЦ КП Даниїл (+2005 р.) та староста собору, член Вищої Церковної Ради УПЦ КП, народний депутат України чотирьох скликань Василь Червоний (+2009 р.).

СВЯТО-ТРОЦЬКИЙ ЖІНОЧИЙ МОНАСТІР (КОРЕЦЬ)

Монастир у Корці — один із найстаріших в Україні і один із дев'яти монастирів на території нашої держави, які не були закриті й за радянських часів.

Хоча монастир почали зводити ще 1620 року, свого нинішнього вигляду храм набув (і був освячений як Свято-Троїцький жіночий монастир) у 1880 році.

У Свято-Троїцькому монастирі знаходиться чудотворна ікона Божої Матері «Споручниця грішних». Багато хто з туристів знає про те, що на території обителі знаходиться могила Анни Андрю (Оленіної) — графині, який присвятив низку віршів великий російський поет Олександр Пушкін. Свого часу він просив її руки, але отримав відмову від матері Анни. Графиня Андрю була щедрою благодійницею корецького монастиря.



колоною ще не височів Свято-Воскресенський собор і стояла вона трохи далі, ніж нині — приблизно на місці нинішнього кіоску з пресою.

У 1952 році, 22 квітня (тогоріч на цей день припадали і найбільше православне свято — Великдень, і день народження В.Леніна) комуністична влада її зруйнувала. Відновили колону 2003 року, до 720-річчя Рівного, за старими фотографіями. Автори — скульптор Володимир Стасюк та архітектор Леонід Закревський.

До слова, ще одну колону на честь Божої Матері можна побачити на іншому кінці Рівного. Про другу колону, меншу за розмірами, але подібну за виглядом, знають не всі — вона і встановлена порівняно нещодавно, і знаходиться не в центрі міста. «Колона №2» височіє на вулиці Курчатова, поблизу кругового перехрестя в районі мототреку, де знаходиться кінцева зупинка тролейбусів №1 та №3. Не так давно там збудували торговий центр «Максима», і саме його власник Олег Півень є автором ідеї встановлення колони. Цікаво, що ця людина є священнослужителем — він протоієрей із с.Бармаки, що поряд із Рівним.

— Під час будівництва торгового центру у мене виникла мрія, щоб на цьому перехресті стояла скульптура Покрови Богородиці, — розповів Олег Півень. — Здавна існувала традиція, щоб на перехрестях доріг стояли символічні хрести, ми ж вирішили, щоб тут стояла колона Богородиці. Її було освячено у середині травня 2013 року.

СВЯТО-УСПЕНСЬКА ЦЕРКВА (РІВНЕ)

Свято-Успенська церква із дзвіницею ще 1979 року отримали статус пам'ятки архітектури національного значення. У давнину її ще називали Омелянівською, бо через неї проходив шлях до нинішнього села Велика Омеляна неподалік Рівного. Збудували церкву 1756 року, але, за переказами, на цьому місці існував храм і раніше. За переказами, в Успенській церкві молився керівник повстання гайдамаків Іван Гонта.

Одним із настоятелів храму був відомий травознавець і священник, почесний громадянин Рівного Михайло Носаль (1886-1950), який жив неподалік. До слова, Михайло Носаль

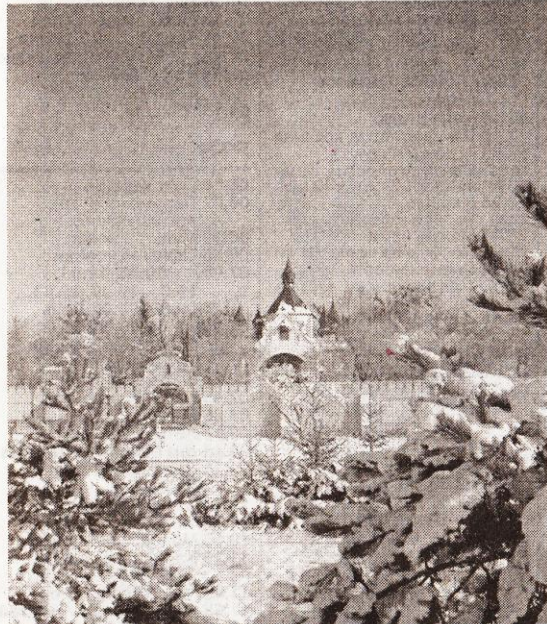


доручили майбутній настоятельці монастиря ігумені Михайлі — тоді їй, уродженці Клесова на Сарненщині, було 35, і Ніна Заєць (мирське ім'я ігумені) була регентом рівненського Свято-Воскресенського кафедрального собору.

«Коли ми приїхали в Городок і побачили це місце, не злякалися, але було трошки страшнувато, — пригадувала згодом у одному з інтерв'ю ігуменя Михайла. — Десь вікон не було, десь дверей. І перше наше таке враження: очі бояться — а руки все зроблять...» За два роки тут відкрили обитель. Шість студенток разом із наставницею стали першими насельницями монастиря. Майже два десятки років тому, 7 липня 1993-го, Ніна Заєць прийняла монашеский постриг з ім'ям Михайла. Тепер монастир і духовне училище тут працюють спільно. А нещодавно відкрили й школу іконопису. У монастирі нині більше сотні насельниць, діють подвір'я у Рівному і Млинові та скит Святої праведної Анни на джерелі в с.Онишківці Дубеньського району.

СВЯТО-ГЕОРГІЙСЬКИЙ ЧОЛОВІЧИЙ МОНАСТІР НА КОЗАЦЬКИХ МОГИЛАХ (С.ПЛЯШЕВА РАДИВИЛІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Збудований на місці битви українського війська козаків і селян під проводом Богдана Хмельницького і польського війська короля Яна II Казимира 1651 року, відомої як битва під Берестечком. Перші ченці тут з'явилися 1909 року, а 2 червня 1914 року, у дев'яту п'ятницю після Великодня, відбулося урочисте освячення комплексу Козацьких Могил із заснованим тут монастирем-скитом, яке звершив єпископ Кременець-



кий Діонісій (Велединський). Скит було приписано до Почаївської Лаври.

Завмерло життя у монастирі в 1958 році, коли ченців звідси силоміць вивезли. У колишній обителі розміщували ферму, лікарню, зерносховище. Можливо, хтось із істориків майбутнього з часом складе своєрідний “ТОП-рейтинг” найбезглуздіших і найцинічніших “переобладнань” християнських святинь радянською владою... Але зберегти двоповерховий монастирський будинок певним чином допомогло відкриття тут у 1967 році музею. Нині це «Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви».

Чернеча молитва над козацькими кістками відновилася у липні 2002 року з відродженням Свято-Георгіївської обителі. Відкриття монастиря благословив тодішній митрополит Рівненський і Острозький Даниїл (+2005). Відтоді щороку, в сьому неділю після Великодня, тут відбувається одне з наймасовіших в Україні православних богослужінь у пам'ять про polegлих у битві під Берестечком. Традиційно його очолює Святіший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет.

СВЯТО-ВОСКРЕСЕНСЬКИЙ ЧОЛОВІЧИЙ МОНАСТІР НА ПОВСТАНСЬКИХ МОГИЛАХ (УРОЧИЩЕ ГУРБИ ЗДОЛБУНІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Відкритий на місці масштабного бою вояків Української повстанської армії з військами НКВД у квітні 1944 року з ініціатииви тодішнього голови Рівненської облдержадміністрації Василя Червонія. Будівництво монастиря та перепоховання героїв битви під Гурбами розпочалось 2005 року, того ж року на Різдва тут відбулась перша служба Божа, а вже 2006-го монастир було зареєстровано. Наступник Василя Червонія на посаді

залишив його при собі. Проте на Гурбах загинули мобілізовані разом з Борисом Возницьким хлопці. Пам'ятаючи про безневинну смерть місцевих підлітків, Борис Григорович виношував ідею зі спорудження пам'ятника дітям, які загинули в Гурбах. Трагічна загибель у автокатастрофі не дала змоги Борису Возницькому особисто відкрити омріяний пам'ятник, але на відкриття приїхала його донька пані Лариса, яка нині продовжує справу свого славетного батька на посаді директора Львівської галереї мистецтв.

Першим намісником Гурбенького монастиря був ігумен Антоній (Олександр Король). Але служити Богові у Гурбах йому довелося недовго — 2006 року ігумен пішов з життя, його могила знаходиться на території монастиря. З серпня 2006 року й донині настоятелем монастиря на Гурбах є ієромонах Нифонт (Володимир Карпінський). Богослужіння в монастирі відбуваються постійно, а найбільш багатолюдно тут — щороку на третій день Пасхи, коли тисячі патріотів приїжджають на місце кровопролитного бою вшанувати пам'ять polegлих українських героїв.

ДЖЕРЕЛО СВЯТОГО МИКОЛАЯ (С.ГІЛЬЧА ЗДОЛБУНІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Із цього джерела, що поряд із трасою Рівне—Острого, пили



воду князь Василь-Костянтин Острозький і Богдан Хмельниць-



сів. Згодом біля джерела збудували кам'яну церкву та колодязь. 2000 року тут відкрили жіночий скит Свято-Миколаївського Городоцького жіночого монастиря.

У церкві Скиту Святої Праведної Анни Свято-Миколаївського жіночого монастиря богослужіння відбуваються щодня, а вода упродовж усього року зберігає однакову температуру й ніколи не замерзає.

СТУДЕНТСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ ХРАМ ПРЕПОДОБНОГО ФЕДОРА ОСТРОЗЬКОГО (НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”)

Храм збудували 250 років тому. Спроектований італійцем на прізвище Фонтана, він у різний час був костелом, православною церквою, знову костелом, а також... військовими складами, учительською семінарією і табором для відпочинку німецьких пілотів. У середині 90-х, коли нинішній настоятель храму, декан гуманітарного факультету Острозької академії Василь Жуковський разом із ректором Ігорем Пасічником та нинішнім істориком Миколою Ковальським приїхав до Острога відроджувати академію, його майбутнє місце служби було... шкільним спортзалом. “Ми побачили корзини, снаряди, баскетбольні шитки, — пригадує. — У нас є прихожани, які, будучи учнями, грали тут у баскетбол”.

30 жовтня 2005 року патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет освятив приміщення студентсько-викладацького храму преподобного Федора Острозького і надав йому ставропігію — особливий привілей, коли храм підпорядковується безпосередньо патріарху, а не місцевому духовенству. Щоранку о 08.20 у студентсько-викладацькому храмі Острозької академії розпочинається молебень. У понеділок — перед початком всякої доброї справи, у вівторок — за здоров'я, у середу — за примноження любові... У храмі відбуваються панахиди і вінчання, його відвідують численні екскурсії з України та з-за кордону з богослужінь у студентсько-викладацькому

СВЯТО-ВОСКРЕСЕНСЬКИЙ ЧОЛОВІЧИЙ МОНАСТІР НА ПОВСТАНСЬКИХ МОГИЛАХ (УРОЧИЩЕ ГУРБИ ЗДОЛБУНІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Відкритий на місці масштабного бою вояків Української повстанської армії з військами НКВД у квітні 1944 року з ініціативи тодішнього голови Рівненської облдержадміністрації Василя Червонія. Будівництво монастиря та перепоховання героїв битви під Гурбами розпочалося 2005 року, того ж року на Різдво тут відбулась перша служба Божа, а вже 2006-го монастир було зареєстровано. Наступник Василя Червонія на посаді



голови Рівненської облдержадміністрації Віктор Матчук продовжив справу вшанування героїв бою під Гурбами — зокрема, 2007 року тут встановили шестиметрову колону зі скульптурою Божої Матері-Покрови й відкрили другу чергу Пантеону Героїв. А 2012 року на місці бою під Гурбами відкрили ще один пам'ятник — дітям, які тут загинули. Освятив його архієпископ Рівненський та Острозький Іларіон.

Ініціатором зведення пам'ятника був уродженець Рівненщини, багаторічний директор Львівської галереї мистецтв, Герой України Борис Возницький, життя якого трагічно обірвалось у травні 2012-го. Уродженець с.Ульбарів Дубенського району, він був учасником повстанського руху на Рівненщині, і з Гурбами його пов'язують спогади юнацьких років. Річ у тім, що у 1944 році Борис Возницький був мобілізований до УПА, потрапив до штабу УПА — “Південь”, що був розташований у Буші, недалеко від Гурбів. До Гурбенського бою не потрапив, тому що керівник організаційно-мобілізаційного відділу штабу



воду князь Василь-Костянтин Острозький і Богдан Хмельницький. Останньому неподалік навіть встановлено пам'ятник — своєрідний орієнтир для водіїв та пасажирів острозьких маршруток, які часто зупиняються “біля Богдана”. Відвідували джерело Тарас Шевченко, Іван Нечуй-Левицький, Михайло Коцюбинський, Улас Самчук, Олесь Гончар.

Історія джерела бере свій початок 988 року, коли, повертаючись із Києва після Хрещення Русі, перші християни начебто побачили в потічку зображення Святого Миколая. На честь нього, кажуть, і нарекли тоді гільчанське джерело. За іншими переказами, джерело утворилось після того, як у крутий схил тутешнього урочища вдарила блискавка, і з кам'яного гроту забила цілюща вода.

Басейн, у який нині тут занурюються численні прочани, зробили у формі людського ока, а острівця посередині символізує зіницю. Це не випадково, адже, за свідченнями паломників, найбільше випадків зцілення після занурення до Гільчанського джерела припадає саме на хвороби очей. Про хімічний склад тутешньої води кажуть, що в ній багато срібла, мало заліза і достатньо фтору.

Велике освячення води на джерелі Святого Миколая відбувається чотири рази на рік: на свято Водохреща (вночі з 18 на 19 січня), на свято Миколая (22 травня), на свято Різдва Іоанна Хрестителя (7 липня) та у день вшанування Миколая Чудотворця (19 грудня). Крім того, щочетверга о 17 годині відбувається мале освячення води. У ніч на Водохреща, як розповідають очевидці, вода тут “грає”: вже у перші хвилини богослужіння з води починає підійматись легенька пара, вона починає рухатись, бурлити, як під час кипіння; на поверхні з'являються невеликі хвилі, які поступово збільшуються, при цьому рухаючись проти течії...

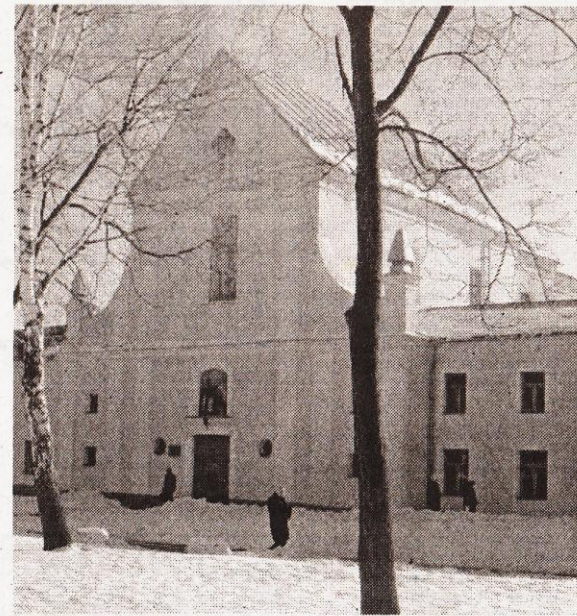
ДЖЕРЕЛО СВЯТОЇ ПРАВЕДНОЇ АННИ (С.ОНИШКІВЦІ ДУБЕНСЬКОГО РАЙОНУ)

Джерело святої праведної Анни біля села Онишківці, що за один кілометр від кордону Рівненщини й Тернопільщини, відвідує безліч паломників та туристів із вірою позбутись безпліддя та інших захворювань, які багатьом вдалося подолати завдяки щирій молитві та вірі у Божу поміч. Про воду із джерела — гідрологічної пам'ятки місцевого значення, де вода витікає із крейдяного підвищення, кажуть, що вона має бактеріцидні властивості, зокрема, згубна для вірусу грипу, здатна швидко зупинити зовнішню кровотечу та втамувати зубний біль, нормалізує роботу тонкого й товстого кишечника, ефективна при хронічних захворюваннях шлунка і дванадцятипалої кишки.

Про цілющі властивості тутешньої води говорили ще з XVI століття. З давніх часів тут діяла каплиця. У 1959 році тодішня влада її закрила, а 1991 року місцеві жителі розчистили засипані джерела, що були майже повністю знищені за радянських ча-

шкільним спортзалом. “Ми побачили корзини, снаряди, баскетбольні щитки, — пригадує. — У нас є прихожани, які, будучи учнями, грали тут у баскетбол”.

30 жовтня 2005 року патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет освятив приміщення студентсько-викладацького храму преподобного Федора Острозького і надав йому ставропігію — особливий привілей, коли храм підпорядковується безпосередньо патріарху, а не місцевому духовенству. Щоранку о 08.20 у студентсько-викладацькому храмі Острозької академії розпочинається молебень. У понеділок — перед початком всякої доброї справи, у вівторок — за здоров'я, у середу — за примноження любові... У храмі відбуваються панахиди і вінчання, його відвідують численні екскурсії з України та з-за кордону, з богослужінь у студентсько-викладацькому храмі Острозької академії традиційно беруть початок численні заходи духовно-морального спрямування, які відбуваються в університеті — всеукраїнські конкурси “Вчитель року з предметів духовно-морального спрямування”, олімпіади “Юні зна-



вці Біблії” тощо.

У студентсько-викладацькому храмі преподобного Федора Острозького можна побачити унікальну ікону «Христос-Пантократор і святий Стефан», на якій дивним чином наклалися два зображення, різних за часом написання. Зовні це виглядає так, ніби Стефан затуляє уста Христу... Історія ікони, якій у часи незалежної України повернув життя відомий реставратор Микола Бендюк, трагічна і унікальна. Князя Сангушка, в замку якого вона зберігалась, розстріляли більшовики, а ікону винесли на подвір'я, аби вправлятися у стрільбі — лик Ісуса використовували як мішень... Через ікону пройшло майже шість десятиліть більшовицьких куль, а неущкодженем залишилась тільки частина з устами Ісуса. Ніби святий Стефан затулює їх саме для того, аби зберегти найголовніше — слово Боже...

Vitaliū GOLUBEV.